

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus XXIV. De Dominio Clericorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

Si verò actor sponte à lite desistat, & instantia per lapsum triennii perempta sit, is erit effectus interruptionis civilis, quòd ad præscribendam ejusmodi actionem requirantur 40. anni à die, quo actor à lite destitit *l. ult. C. de præsc. 30. vel 40. ann.* Unde si intra illud tempus lis denuo ab actore vel ejus hæredibus moveatur & evincatur, res, licet aliàs fuisset præscripta, restitui debet. *Eng. Krim. l. c. Pirh. n. 134.* hæc Theologo de præscriptione sufficiant, qui plura volet, legat citatos aliòsque Canonistas.

C A S U S XXIV.

De Dominio Clericorum.

DEsiderius Clericus dubitat. 1. *An sit Dominus bonorum patrimonialium.* 2. *Quasi patrimonialium, & qua hæc.* 3. *Ecclesiasticorum necessariorum.* 4. *Superfluum.* 5. 6. *An hæc ex iustitia sint eroganda in pauperes.* 7. *An ex iis possint alii proles.* 8. *Solvi debita.* 9. *Quid si debita contracta sint culpabiliter.* 10. *An ex superfluis possint consanguinei ditari, alii in studiis.* 11. *An ornari Ecclesia aliàs satis ornata.* 12. *An Clericus plus sibi indulgere possit, quia est ditior, nobilior, &c.* 13. *An donatio ex superfluis sit valida, an obliget ad restitutionem.* 14. *Qua hic fit materia gravis.* 15. *An Clerici testari possint ad causas pias vel profanas?* Pro resolut.

1. **QUÆR.** Quale dominium in sua bona habeant Clerici, & ad quos usus teneantur impendere?

2. **R.** Bona Clericorum in triplici sunt differentia

1. Sunt

1. Sunt bona *patrimonialia*, inter quæ numerantur omnia, quæ Clerici independenter à beneficio Ecclesiastico possident, v. g. ex hæreditate, legato, donatione, arte vel propria industria; certum est, quòd Clerici perfectum horum habeant dominium, ità ut de iis ad libitum disponere, contrahere aut testari possint, sicut Laici.

2do. Sunt bona *quasi patrimonialia*, ea scilicet, quæ non acquirunt tanquam fructus beneficii, sed tanquam laboris Ecclesiastici stipendium, v. g. pro Missis, concionibus, cantu, administratione Sacramentorum, funeralibus, anniversariis, quæ vocari solent jura stolæ, ad quæ à plerisque reduci solent præsentia chorales, *Azor, Lugo d. 4. Clar. Gonzales apud Bonac. 1. to. tr. 4. punct. 2.* adeò, ut horum habeant plenum dominium. Ratio est: quia hæc omnia dantur in stipendium laboris; sicut ergo alii stipendiarii, qui Ecclesiæ deserviunt velut Musici, Syndici, Sacristæ, Grammatici fiunt absoluti Domini suorum stipendiorum, ità ut ea pro libitu in profanos usus licitè & validè convertere possint, sic & Clerici; sed quid, si sit ingens excessus inter laborem & remunerationem, v. g. Clericus pro una præsentia, vel pro uno anniversario accipit 10. aureos, an adhuc ejusmodi bona censentur industrialia? &. Cum communi affirmativè, quia non dantur intuitu beneficii, sed laboris, sicut si Pastor pro benedictione nuptiarum vel funeralibus alicujus Magnatis accipiat 100. qui utique inter industriales computantur, ergo etiam ii, quos Canonicus accipit ratione præsentia vel anniversarii. Similiter ad quasi patrimonialia *Cajet. Vasq. Haunold. Sorus*
de

de *Iust. lib. 10. q. 4. a. 3.* reducunt redditus Capellaniae etiam perpetuae ad certas Missas, & merito, si redditus non multum excedant stipendium ordinarium Missarum, secus numerandi sunt inter fructus beneficiale, Capellania enim perpetua indubie est verum beneficium. Nec refert, quod dentur intuitu laboris, nam redditus beneficiorum etiam non dantur otiosis. *Nav. Metzger t. 11. d. 29. a. 1. n. 4.*

3. 3. Habent *bona Ecclesiastica*, id est, redditus & pensiones annuas ratione beneficii in sustentationem ad praestanda officia Ecclesiastica; & horum aliqua sunt *necessaria* ad honestam sui suaeque familiae sustentationem, ad quam etiam pertinent honestae recreationes, hospitalitas, moderata convivia, donationes non tantum remuneratoriae, sed & liberales convenienter statui & dignitati: plus enim in his potest sibi attribuere Episcopus, quam Decanus, plus Decanus, quam simplex beneficiatus. Alia sunt *superflua*, quae scilicet supersunt honestae sustentationi: de necessariis iterum est communis sententia, quod Clerici horum sint absoluti Domini, ita ut non solum de his vivere possint & parcere suis patrimonialibus, sed & si ex iis aliquid sibi per parsimoniam subtrahant, illud possint licite in usus profanos impendere. *S. Thom. 2. 2. q. 185. a. 7. & ibid. Sylvius, Sotus, Covarruv. Corduba, Vasq. Aragon. Less. c. 4. d. 6. Barbos. Molin. d. 143. Lugo d. 4. n. 2. Metzger. a. 2. n. 6. contra Nav. Antonin. Sylvest. Panormit. aliosque plures, quorum sententiam Sperer t. 4. c. 1. n. 99. vocat probabilissimam. Ratio nostra est: quia Clerici recipiunt redditus suos tanquam justum stipen-*

stipendium officii spiritualis in necessariam sustentationem, nam *dignus est operarius mercede sua*, Luc. 10. sicut ergo alii officiantes fiunt Domini totius sui stipendii, sic & Clerici.

4. Clerici etiam sunt veri Domini superfluo-
rum DD. cit. probatur tum ex *Trident. Sess. 21. c. 1. de reform.* ubi universaliter sæpè dicitur, quòd Clerici absentes non faciant fructus suos, ergo supponit, quòd præsentés faciant suos, sed fructus facere suos est acquirere eorum dominium, ergo: Tum ex *C. quatuor 12. q. 2.* ubi *Gelas. Papa* dicit totam quartam partem esse Clericorum, & non solum partem congruæ sustentationis; tum denique ratione, quia beneficiati acquirunt omnes fructus eodem titulo beneficii, ergo sicut necessariorum fiunt Domini, ita & superfluatorum, etsi cum gravi obligatione superfluos impendendi in usus pios. *Trid. Sess. 25. c. 1. de reform.* & Theologi omnes.

An autem hæc obligatio superflua applicandi
in usus pios sit ex justitia, ita ut applicantes ad
usus profanos teneantur ad restitutionem, an ve-
rò ex virtute religionis, Charitatis vel alterius,
probabiliter utrimque disputatur, verius vide-
tur esse obligatio justitiæ, *Valent. tom. 3. d. 3. Tanner, tom. 3. d. 4. q. 6. Laym. L. 4. t. 2. c. 3. n. 3. Girken hic q. 2. dub. 5.* & omnes, qui negant Clericos reddituum Ecclesiasticorum habere dominium, quos magno numero adducit *Navarr. de re dit. q. 2. Lugo sup. Leuren. L. 3. q. 584.* & optimè *Reiffenstuel L. 3. decret. tit. 25. n. 56.* Probatur primò: quia, qui accipit aliquid cum onere, ut ejus partem det alteri, si non dat, peccat contra justitiam, & tenetur ad restitu-

S

tio-

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. 1.

tionem ex lege naturali iustitiæ, atque Clerici tam amplos redditus habent cum onere & tacito pacto, ut superflua in eleëmofynas vel alias causas pias impendant, ideò enim dicunt SS. PP. superflua esse bona pauperum, imò esse furtum & sacrilegium, quando in usus profanos convertuntur, concordant Canones *c. revertimini. C. decime 16. q. 2. c. similiter. c. juxta. & seqq.* Prob. 2. Clerici juxta omnes obligantur superflua expendere ad usus pios, teste *Lugo n. 9.* sed non purè ex lege Ecclesiastica, alias enim Ecclesia posset in hac lege sua dispensare, quod plerique adversarii negant, & foret contra mentem Fundatorum, neque ex virtute charitatis, ut quidam volunt, quia charitas non obligat ad eleëmofynam, nisi quando est proximi necessitas, quæ non semper adest, neque ex virtute religionis, quia ista bona superflua non sunt magis sacra & Deo dicata, quam bona necessaria, ergo obligantur ex iustitia cum onere restituendi, si superflua in usus non pios impendant.

6. *Dices* 1. Fundatores nec in literis fundationum, nec alibi expresserunt, quòd darent redditus cum onere expendendi superflua in pauperes, ergo ejusmodi onus seu obligatio iustitiæ non est asserenda, sicut, si eleëmofynam dem pauperi eâ intentione, ut eam dividat cum socio, si eam intentionem non exprimam, non obligatur pauper ex iustitia eam dividere.

2. Clerici omnes suos redditus etiam superfluos accipiunt eodem titulo, scilicet in stipendium officii vel laboris spiritualis, uti Cantores, Pensionarii, Musici; sicut ergo hi non tenentur superflua in usus pios impendere, sic nec Clerici.

3. Ex

3. Ex Bulla Sixti IV. de Anno 1474. & Julii III. edita Anno 1550. & Pauli V. de 8. April. 1606. quæ incipit *In Eminentis*, Clericis Romanis & in Romæ districtu ad 10. milliaria habitantibus conceditur libera facultas, de omnibus redditibus Ecclesiasticis liberè disponendi inter vivos & mortuos, sed hoc Pontifex concedere non posset, si superflua ex naturali obligatione justitiæ essent eroganda in usus pios, ergo.

2. *Ad 1.* Hoc sufficienter expresserunt hoc ipso, quòd in literis foundationum bona sua voluerunt esse patrimonium Christi in sustentationem Clericorum & pauperum, vel aliter ad honorem Dei, quod non fit, si impendantur in usus profanos.

Ad 2. N. C. Aliter dat Ecclesia illa bona Cantoribus, Musicis, &c. aliter beneficiatis, Cantoribus dat distribuendo in actu exercito ad pios usus, beneficiatis dat, ut ipsi nomine Ecclesiæ tanquam ejus Ministri ea ad usus pios impendant, & ita habet communis fidelium sensus, qui ideo putant peccare beneficiatos, si superflua non convertant in usus pios, non verò Cantores, Musicos.

Ad 3. Etsi Papa universaliter sic dispensare non possit, potest tamen in Casu particulari ex Causa redundante in bonum spirituale Ecclesiæ, idque ex præsumpto consensu fundatorum; & sic redditus indirectè applicantur ad usus pios ita exigente necessitate. Ex dictis

Deduces seqq. 1. Clericus potest & tenetur 7. ex bonis Ecclesiasticis alere & dotare suas proles non tantum legitimas ante clericatum susceptas, sed etiam spurias, si indigeant; jure enim naturali illis à patre alimenta debentur, si

verò à matre habeant sufficientia bona adventitia, vel pater habeat patrimonialia, tunc ex his alendæ & dotandæ sunt. *Navarr. Laym. L. 4.*

t. 2. c. 3. n. 4.

8. 2. Clericus, si aliunde non habeat, potest & debet debita à se sive in Clericatu, sive antecedenter contracta solvere ex redditibus Ecclesiasticis, quia tunc censetur pauper, solvere autem pauperi debita, est opus pium, imò si debita contracta sint tempore Clericatûs ad necessariam sustentationem vitæ, vel causam piam, potest ea solvere ex redditibus superfluis, quamvis etiam habeat alios redditus ex patrimonio. *Ratio est,* quia potest redditus superfluos impendere ad necessariam suâ sustentationem præteritam & præsentem; sic enim sunt potiùs redditus necessarij, quàm superflui; item potest eos impendere ad causam piam, solvere autem debita in favorem causæ piæ contracta, est virtualiter eos impendere ad causam piam, ergo. Si Clericus tempore Clericatûs contraxisset debita non pro necessaria sustentatione, neque ob causam piam, sed propter excessum in alimentis, lusu, vestibus, recreationibus, tenetur ea solvere ex patrimonialibus aut proprio labore acquisitis, vel, si talia non habeat, debet parcìus vivere, servato tamen statu, ut paulatim tantùm de sustentatione ordinaria subtrahat, quantum sufficit ad solvenda debita. *Ratio est:* Quia talia debita culpabiliter contraxit, & potest sine mutatione Status sibi aliquid ex ordinaria & honesta sustentatione subtrahere, cùm hæc non consistat in indivisibili, sed habeat summum, medium & infimum, ut si summi sumptus pro annuo victu sint 400. medij sint 350. parcissimi & infimi

300.

300. poterit sibi 100. vel 50. & plures omni anno salvâ honestâ sustentatione subtrahere, & unâ cum reliquis, quæ supersunt, applicare in usum pium.

3. Bona patrimonialia aut quasi patrimonialia, & ea, quæ sibi per parsimoniam ex necessariis subtrahit, potest expendere ad usus profanos vel dare cognatis quibuscunque, etiam non indigentibus, eosque ditare; ex superfluis autem potest tantum alere in studiis eos, quos vel parentes non possunt, vel nolunt in studiis sustentare, aut promovere, nec potest ditare, aut plus dare, quam ad conditionem & Statum decentiam indigent, quia aliàs non erit usus pius, ad quem superflui redditus impendi debent, ita omnes teste *Reiffenst. n. 72.*

4. Reditus superfluos impendere in ornamentum Ecclesiæ aliàs satis ornatae, adhuc est usus pius, quamvis id fiat ex malo fine scilicet vanæ gloriæ, adeoque nec peccatur contra justitiam, nec contra religionem, neque facit ad rem, quod fortè prætereantur Ecclesiæ magis indigentes, nisi Clericus in his esset beneficiatus, tunc enim cæteris paribus saltem ex æquitate, imò juxta *Lug. L. c.* ex obligatione Ecclesiæ suæ præ aliis ex superfluis subvenire deberet.

5. Clericus habens plura patrimonialia potest ex iis splendidius vivere, non verò ex proventibus Ecclesiasticis, quia in his est cæteris par. *Nec obstat*: Quod fortè sit doctior, nam per hoc non est constitutus in altiore dignitate aut gradu: quod si esset nobilis parentelæ, imbecillis & debilis complexionis, aut deberet plura in medicos profunderè, possèt servato moderamine sibi plus in sustentationem attribuere, quam

cæteri robusti & validi , saltem si aliunde non habeat , quia hæc respectu ipsius non superflua , sed necessaria sunt.

13. 6. Clericus ex proventibus Ecclesiasticis etiam superfluis licitè emit prædia , si ea detineat in usus pios , secùs , si ea donet amicis non indigentibus , donatio tamen est valida , quia donans est verè Dominus superfluum , quamvis cum obligatione ea applicandi ad usus pios , nec tenentur donatarii donata reddere ; si tamen malâ fide acceptâssent , scientes donantem non habere alia bona , quæ in earum locum impendant ad causas pias , possent per iudicem cogi ad restitutionem , quia acceptârunt ea in præjudicium causæ piæ , cui ista prædia debebantur , sicut ii , qui aliqua acceptant in fraudem creditorum : Clericus verò , qui ex redditibus superfluis aliquid impendit in usus profanos , debet tantundem sumere ex redditibus patrimonialibus , illudque applicare ad causas pias , etiam juxta eos , qui negant , eum obligari ad restitutionem. *Ratio est* , quia , cùm habeat patrimonialia , adhuc potest satisfacere menti fundatorum , & profundendo Ecclesiasticos redditus pepercit patrimonialibus. *Fillint. Azor. sup. Lugo n. 43.*
14. 7. Quamvis quoad bona superflua Clericorum requiratur multò major materia ad peccatum mortale , quàm in furto , tamen vigesima pars , si proventus superflui excedant 100. florenos , communiter reputatur materia gravis , ita ut , si 5. vel 6. floreni tunc usui profano impendantur , peccetur mortaliter. *Sporer sup.*
15. 8. Quamvis Clericus in vita de redditibus superfluis ad causas pias disponere possit , non tamen potest de iis testari , nequidem ad causas pias

pias sine licentia summi Pontificis, Episcopi
 vel Capituli, nisi consuetudo sit contraria, quæ
 contra legem Ecclesiasticam prævalere potest;
 sed debet post mortem ea relinquere Ecclesiæ,
 à qua accepit. *C. 1. c. ad hoc 8. c. quia nos 9. de
 testam. imò Navar. Vasq. Tanner. Molin. 147.
 n. 31. Laym. sup. Abbas Pirh. l. 3. n. 42. Kri-
 mer. n. 2142. Engel. n. 3. Reiffenst. ibid. n. 335.
 Contra Covarruv. Garc. de benef. p. 2. c. 1. n. 16.
 Less. c. 19. n. 43. Zoef. Haun. t. 2. de just. pro-
 babilius docent non posse consuetudine in-
 troduci, ut Clerici de redditibus Ecclesiasticis su-
 perfluis testari valeant ad causas profanas, unde
 improbant consuetudinem, quæ in multis lo-
 cis Germaniæ & alibi dicitur reperiri. Ratio est,
 quia ejusmodi consuetudo utpote contra legem
 naturalem & divinam foret irrationabilis &
 corruptela, quia Clerici superflua in profanos
 usus convertentes peccant mortaliter contra le-
 gem naturalem justitiæ, charitatis vel Religio-
 nis, ut fatentur ferè omnes, & in dubio, an con-
 suetudo contra legem sit rationabilis, præsum-
 ptio est pro lege, ut cum communi docet ipse
Schmalz. l. 1. tit. 4. n. 8. ob probabilita-
 tem tamen sententiæ oppositæ turò quis
 retinere potest, quod ex tali testa-
 mento vel donatione ac-
 cepit.*

* * * *
 * * *
 * * *
 *